

Memo

AAN : de leden van de commissie MO

VAN : wethouder A. Goudswaard

DATUM : 10 juni 2024

BETREFT : Beantwoording vragen aanpak laaggeletterdheid

Inleiding

Bij de behandeling van de raadsinformatiebrief van het college d.d. 28 maart 2024 inzake de afdoening van motie Laaggeletterdheid in de commissie MO op 13 mei 2024, heb ik u toegezegd een aantal vragen in een memo nader toe te lichten.

De fractie van Westland Verstandig heeft gevraagd om een nadere duiding van vier in de raadsinformatiebrief genoemde actielijnen. De fractie heeft verder gevraagd of in ieder geval geëvalueerd wordt of het aantal laaggeletterden in Westland is gedaald.

De fractie van de VVD heeft gevraagd of het traject op de scholen in Maasdijk een pilot is of specifiek gericht is op laaggeletterde ouders in Maasdijk.

Actielijn 1: Vinden van laaggeletterden.

Een laaggeletterde heeft in de samenleving meerdere rollen (is bijvoorbeeld zowel ouder, als werknemer, als patiënt maar ook buurman/vrouw). Belangrijk is dat deze persoon in meerdere leefdomen wordt aangesproken over laaggeletterdheid. Alle organisaties hebben op een bepaalde manier een vertrouwensband met de laaggeletterde die ze kunnen inzetten om iemand te stimuleren met het vergroten van taalvaardigheid aan de slag te gaan. Om laaggeletterden (NT1) te vinden en te verleiden deel te nemen aan activiteiten is een andere manier nodig dan bij de gemiddelde NT2-er. Een NT1-er komt vaak niet af op het aanbod van een niveauverhogingscursus maar wil geholpen worden bij het oplossen van zaken waar hij/zij in het dagelijks leven tegenaan loopt: gezondheidsvaardigheden (cursus zoals Voel je goed!), het kunnen ondersteunen van je kind op school/ouderparticipatie (cursus Voor jou en je kind), zelf leren omgaan met financiële zaken. Om dit aanbod vorm te geven en de doelgroep te vinden en te verleiden is tijd nodig.

Belangrijk om te noemen is dat het vinden van laaggeletterden een zaak is waar we de hele Westlandse gemeenschap (zowel professionals als burgers) bij nodig hebben. Om de laaggeletterden beter te kunnen bereiken is het van belang om de omgeving van de laaggeletterden goed te informeren over het onderwerp (bewustwording). Daarnaast moeten we de omgeving handvatten bieden om het gesprek met een laaggeletterden aan te gaan en weten hoe ze iemand kunnen doorverwijzen naar het beschikbare aanbod. In september, in de week van het lezen en schrijven, wordt een communicatiecampagne gelanceerd. Deze wordt momenteel gerealiseerd en is ingezet op bewustwording. De campagne richt zich op de doelgroep zelf enerzijds als op het netwerk eromheen anderzijds. Daarnaast zijn de samenwerkende partijen in het Taalnetwerk bezig met de werkgeversaanpak. 24 april jongstleden was er een VNO-NCW bijeenkomst met 22 werkgevers bij Vitis waarin laaggeletterdheid is uitgelicht. Verder is het Taalnetwerk via de bibliotheek in contact met Zorg- en Onderwijs/Kinderopvanginstelling om via deze lijn meer laaggeletterden te vinden.

Actielijn 2: Bespreken van laaggeletterdheid en toeleiden naar activiteiten

Memo

Hiervoor wordt de workshop Herkennen en Doorverwijzen ingezet bij bedrijven en maatschappelijke instellingen. We hebben vorig jaar gemerkt dat het geven van de workshop alleen niet voldoende is. Daarom wordt er dit jaar een aanpak ontwikkeld voor de borging van kennis over het onderwerp en borging van het signaleren in de werkprocessen van partijen (werkgevers, domein onderwijs, zorg, maatschappelijk middenveld etc.). Dat betekent dat er voorafgaand aan de workshop een gesprek plaatsvindt met directie/management van de betreffende organisatie voor het creëren van draagvlak voor implementatie en na de workshop wordt ondersteund bij het implementeren van het signaleren en doorverwijzing als onderdeel van het werkproces. Deze werkzaamheden kosten overigens natuurlijk meer tijd dan als alleen de workshop gegeven wordt. In het kader van de preventieve taalaanpak 's Gravenzande wordt deze aanpak dit najaar breed uitgevoerd er worden circa 275 personen getraind er is met 12 organisaties afstemming over borging van Herkennen en Doorverwijzen in de organisaties. Het Taalhuis bij de bibliotheek is in de gemeente Westland het Expertisepunt en fungeert als centraal aanmeldpunt voor laaggeletterden, waarna breed wordt doorverwezen naar al het relevante aanbod.

Actielijn 3 : Voorkomen van laaggeletterdheid (bij kinderen)

Stimuleren van taalontwikkeling bij kinderen is een taak van onderwijs en kinderopvang. Het vergroten van kennis bij ouders en professionals over het belang van taalontwikkeling is een belangrijk onderdeel van de aanpak. Bij het voorkomen van laaggeletterdheid wordt in het kader van onze Lokale Educatieve Agenda (LEA) daarom nauw samengewerkt met onderwijs en kinderopvang. In het najaar van 2024 wordt een raadsinformatieavond georganiseerd over de stand van zaken uitvoering LEA. In het kader van het LEA project preventieve taalaanpak is in de afgelopen periode een aantal mooie activiteiten georganiseerd en staan diverse andere activiteiten op de planning voor de volgende periode.

Kennis vergroten

Een van de belangrijkste uitkomsten van de analyse van ons project is dat het herkennen van laaggeletterdheid dé start is om meer preventief met taalontwikkeling aan de slag te gaan. Als professionals tijdig, liefst al bij het jonge kind, bij kinderen en/of ouders taalachterstanden of laaggeletterdheid (zowel bij NT1 als NT2) kunnen herkennen, is er een enorme winst te behalen in de latere fase. Als we er tijdig bij zijn, zullen minder kinderen op de kinderopvang en op de basisschool starten met een taalachterstand. We zorgen ervoor dat in 2024/2025 alle professionals in 's-Gravenzande – en in een tweede fase breder in heel Westland deskundigheidsbevordering aangeboden krijgen als het gaat om herkennen van laaggeletterdheid.

Stem van kind en ouder

We leren de dromen en verlangens van kinderen kennen in twee workshops in mei en juni 2024. Zo betrekken we kinderen bij het project en gebruiken we hun inzichten voor ouders en professionals. In juni en in het najaar praten we ook met ouders om hun wensen en behoeften te verzamelen en te zien of het aanbod goed aansluit en waar het beter kan. Het samenwerken met ouders is een belangrijk punt in dit project.

Doorgaande lijn in beeld

In de afgelopen periode hebben we een uitgebreide inventarisatie gedaan op de doorgaande lijn. We hebben gekeken naar wat er allemaal al aan samenwerking, overdrachtmomenten en activiteiten loopt en waar we met elkaar nog verbeterlagen te maken hebben. In twee ontwerpessies hebben we de doorgaande lijn inhoudelijk vormgegeven met alle betrokken partijen. De

Memo

overdrachtsmomenten zijn nu in beeld en de contouren voor de (nieuwe en in beeld gebrachte) werkwijze liggen er. Dit najaar presenteren wij die in één laatste ontwerpssessie. Daarna volgt een definitieve integrale werkwijze in de vorm van een routeboek.

Bestaand en missend aanbod in beeld

Ook hebben we inmiddels in beeld welke interventies al worden ingezet in Westland, wat er goed loopt en welke verbeterlagen nog te maken zijn. Die hebben we afgezet tegen de gewenste aanvullingen, wat we daarin nog missen en/of wat onvoldoende goed aansluit. De inventarisatie en eerste inzichten over wat goed gaat en waar nog verbeterlagen te maken zijn liggen er. De analyse loopt in het najaar door.

Activiteiten vanuit de deelprojecten

In de deelprojecten kinderopvang en onderwijs zijn er vragenlijsten uitgezet bij de kinderopvang om erachter te komen hoe de samenwerking en de doorgaande lijn met de basisscholen is en wat de medewerkers van de kinderopvang inhoudelijk missen betreffende de begeleiding van VE-kinderen of ouders waarvan zij denken dat zij laaggeletterd zijn. De uitkomsten worden gedeeld met de betrokken locaties en zijn bedoeld om met elkaar het gesprek aan te gaan waar de samenwerking op taalaanpak heel goed gaat en waar nog verbeterlagen te maken zijn. We willen hier ook werkzame factoren uithalen die we Westlandbreed kunnen benutten.

Actielijn 4: Opleiden en ondersteunen van laaggeletterden

Zoals in de raadsinformatiebrief is aangegeven ontvangt de gemeente een specifieke uitkering van het Rijk waarmee taalopleidingen worden ingekocht bij ROC Mondriaan. Daarnaast kunnen laag geletterde inwoners terecht bij de taalhuizen en taalcafés van de bibliotheek voor een divers ondersteuningsaanbod. Diensten als de bibliotheek op school (DBOS), Boekstart in de kinderopvang, Boekstart in de Bibliotheek, Babylezen, VoorleesExpress en alle andere taalgerelateerde activiteiten voor kinderen en ouders die de Bibliotheek aanbiedt, ondersteunen het voorkomen van laaggeletterdheid.

Evaluatie daling aantal laaggeletterden in Westland

Het taalniveau zegt iets over hoe goed je kunt lezen en schrijven. Een kind dat van de basisschool afkomt zit op taalniveau 1F. Iemand van 15 of ouder die op of onder taalniveau 2F zit, noemen we laaggeletterd. Je moet taalniveau 2F of hoger hebben om zelfstandig mee te doen in onze samenleving. Een kind dat vmbo of mbo-niveau 2 of 3 afrondt, zit op taalniveau 2F. Komt iemand uit het buitenland? Dan meten we het taalniveau anders. Het taalniveau is dan A1, A2, B1, B2, C1 of C2. Daarbij is A1 het laagst en C2 het hoogst. We noemen iemand uit het buitenland laaggeletterd als het Nederlandse taalniveau onder B1 ligt.

Voor het bepalen van het aantal laaggeletterden in de gemeente zijn wij afhankelijk van landelijke cijfers. Begin volgend jaar verschijnen de nieuwe PIAAC cijfers. Aan PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies) nemen 34 landen deel. Nederland doet voor de vierde keer mee. Het onderzoek maakt gebruik van een uitgebreide achtergrondvragenlijst en opdrachten uit het dagelijks leven om inzicht te krijgen in onder andere:

- het niveau van kennis en vaardigheden van 16-74 jarigen
- de samenhang tussen vaardigheden en economische (werk & inkomen) en niet-economische aspecten (gezondheid & sociaal vertrouwen)
- de samenstelling en omvang van specifieke groepen zoals laaggeletterde volwassenen

Memo

Ondanks de inzet op laag geletterdheid lijkt een daling van 16.000 naar 10.000 in deze collegeperiode lijkt niet reëel.

Eind 2024 wordt de Westlands aanpak van laaggeletterdheid geëvalueerd. Op gemeentelijk niveau kunnen wij vooral monitoren op deelnamecijfers. Zoals in de raadsinformatiebrief is aangegeven is er in de afgelopen jaren sprake van een stijgend aantal deelnemers. De gemeenteraad wordt over de uitkomsten geïnformeerd

Vraag VVD traject Maasdijk

Het traject in Maasdijk is opgestart vanuit de behoefte van de PO-scholen in Maasdijk. De school-directeur signaleert laaggeletterdheid bij ouders (NT1). Gevolg is onder andere kinderen met een taalachterstand en beperkte ouderparticipatie. De kosten worden gefinancierd met de middelen uit de Gelijke Kansen Alliantie